

Wat zijn de attitudes van mensen met een verstandelijke beperking ten opzichte van seksualiteit?

Er is nog veel onduidelijk over de attitudes van mensen met een verstandelijke beperking ten opzichte van seksualiteit. Inzicht in hun attitudes kan goed afgestemde ondersteuning en voorlichting gericht op gezonde seksualiteit bevorderen. De Academische Werkplaats Leven met een verstandelijke beperking (AWVB) voerde een literatuurstudie uit om een beeld te krijgen van de attitudes van mensen met een verstandelijke beperking ten opzichte van hun seksualiteit.

Over het onderzoek

Op basis van een systematische zoekopdracht naar attitudes ten opzichte van seksualiteit bij mensen met een verstandelijke beperking werden 45 wetenschappelijke artikelen gevonden. De zoekopdracht bestond uit de volgende termen:

- *Mensen met een verstandelijke beperking*
- *Seksualiteit van mensen met een verstandelijke beperking*
- *Attitudes*

Resultaten

De attitudes van mensen met een verstandelijke beperking ten opzichte van seksualiteit zijn onder te verdelen in zes thema's:

SEKSUEEL GEDRAG

De attitudes van mensen met een verstandelijke beperking ten opzichte van seksueel gedrag zijn divers en omvatten verschillende seksuele gedragingen. Masturbatie en het bekijken van pornografie worden meestal geaccepteerd. Waarbij mensen met een verstandelijke beperking zeggen dit niet te vaak te doen, het als ongezond zien of als manier om seks te leren. Sociaal seksueel gedrag gaat over willen kussen, knuffelen, strelen en seksuele gemeenschap. Sommigen vinden het (heel) fijn om te kussen en strelen. Anderen vinden seks niet leuk of vies. Daarnaast noemen mensen met een verstandelijke beperking redenen voor seksueel gedrag, bijvoorbeeld ter ontspanning of om kinderen te krijgen.

SEKSUELE IDENTITEIT

Sommige attitudes van mensen met een verstandelijke beperking gaan over de seksuele identiteit, bijvoorbeeld dat een man dapper moet zijn en een vrouw teder. Ook zijn er attitudes over de LHBTI-identiteit, zoals of aan iemands uiterlijk te zien is of iemand LHBTI is. Of het worstelen met of juist trots zijn op de LHBTI-identiteit.

INTIEME RELATIES

Mensen met een verstandelijke beperking noemen verschillende redenen om intieme relaties te willen, zoals voor gezelschap, voor seksuele gemeenschap of om zelfstandiger te worden. Daarnaast noemen ze verwachtingen over de partner. Bijvoorbeeld over de fysieke aantrekking, het (kunnen) delen van gevoelens en maken van kleine uitstapjes. Mensen met een verstandelijke beperking vinden het in een relatie vaak belangrijk om voor elkaar te zorgen en elkaar met respect behandelen.

DREMPELS TEN AANZIEN VAN SEKSUELE ERVARINGEN

Mensen met een verstandelijke beperking ervaren drempels om seksuele ervaringen op te doen. Ze ervaren soms weinig mogelijkheden om andere mensen te ontmoeten en weinig privacy met hun partner. Ook ervaren sommigen de eigen beperkte sociale vaardigheden als drempel om iemand te versieren. Een aantal benoemt het risico op een soa of seksueel misbruik als te groot. Daarnaast zijn sommigen terughoudend bij het aangaan van seksueel contact, uit angst voor mogelijk afwijzende reacties van begeleiders en naasten.

SEKSUELE VOORLICHTING

Mensen met een verstandelijke beperking vinden seksuele voorlichting vaak belangrijk. Daarbij zijn onderwerpen zoals puberteit, seksuele vaardigheden, zwangerschappen en hoe een relatie te beginnen en te beëindigen van waarde. Sommigen ervaren ook schaamte om voorlichting te krijgen. Het is belangrijk dat de voorlichting gegeven wordt door een vertrouwd persoon, die rekening houdt met de onderwijsbehoeften van mensen met een verstandelijke beperking (bijvoorbeeld wat betreft tempo, diepgang en herhaling).

ONDERSTEUNING TEN AANZIEN VAN SEKSUALITEIT

Sommige mensen met een verstandelijke beperking vinden ondersteuning van hun seksualiteit helpend en anderen niet.

Waar sommigen een steunende reactie verwachten van hun begeleiders en/of naasten, ervaren anderen de ondersteuning als beperkend, met voorbeelden van straf naar aanleiding van een seksuele relatie. Eerdere positieve ervaringen met ondersteuning zijn een reden om opnieuw ondersteuning te zoeken. Daarnaast vinden sommigen dat een relatie alleen mogelijk is met toestemming van hun begeleiders of naasten.

Conclusies

Er zijn grote individuele verschillen in de attitudes van mensen met een verstandelijke beperking ten aanzien van seksueel gedrag, identiteit, relaties en ervaren belemmeringen. Waar sommige mensen met een verstandelijke beperking positieve of bevorderende attitudes hebben, noemen anderen negatieve of belemmerende attitudes. De attitudes worden beïnvloed door de ernst van de verstandelijke beperking, de mate van probleemgedrag, het geslacht en de leeftijd.

De meeste attitudes wijzen op het belang van goede, op het individu afgestemde voorlichting en ondersteuning. Als men daarin voldoende rekening houdt met de individuele vragen en ondersteuningsbehoeften van mensen met een verstandelijke beperking, zullen zij de voorlichting en ondersteuning eerder als helpend ervaren.

Auteurs: Wouter de Wit MSc (Zuidwester & AWVB), dr. Wietske van Oorsouw (AWVB) en prof. dr. Petri Embregts (AWVB)

Dit factsheet is gebaseerd op de volgende publicatie: Attitudes towards Sexuality and Related Caregiver Support of People with Intellectual Disabilities: A Systematic Review on the Perspectives of People with Intellectual Disabilities Sexuality and Disability. Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities

Meer weten? Neem dan contact op met Lucienne Heerkens, kennismanager van de AWVB: g.c.j.heerkens@tilburguniversity.edu

www.awvb.nl